

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання
історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту історії, права
та міжнародних відносин
Ю.В. Подрез
«02» вересня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ**

**Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)
Освітньо-професійна програма Середня освіта (Історія)**

**Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Мова навчання українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту історії, права та
міжнародних відносин
«02» вересня 2024 р.

Голова Моцак С.І., кандидат
педагогічних наук, доцент

Суми – 2024

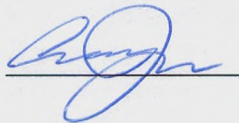
Розробник:

Моцак С.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії , міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії , міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Моцак С.І., к. пед. н., доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії , міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3		Обов'язкова
		Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90	Бакалавр	2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
		12 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		48 год.
		Консультації:
2 год.		
Вид контролю: <u>залік</u>		

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: надати студентам уявлення про основні закономірності навчання історії та теоретичні засади історичної дидактики, сформувати уміння, які будуть використані у практиці навчання та виховання школярів на уроках історії.

Завдання курсу:

- *пізнавальні:* вивчення методологічних та теоретичних засад шкільних курсів історії; новітніх досягнень в галузі педагогіки, методики навчання історії; задач і змісту сучасної історичної освіти; нормативної бази навчання історії в загальноосвітньому навчальному закладі; методів, способів, прийомів навчання предметів, інноваційних прийомів викладання; дослідження творчої спадщини вітчизняної та зарубіжної методичної думки, цілісне її сприйняття;

- *методичні:* ознайомити студентів з теорією і методикою навчання історії, з традиційними і інноваційними методами, прийомами і технологіями навчання історії в школі; навчити моделювати уроки історії різних типів і видів, вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес;

- *практичні:* вироблення практичних вмінь та навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності навчання історії.

У кожній з тем, які пропонуються до опрацювання розкрито як теорію даного питання, так і сучасні підходи до застосування тих чи інших умов у практиці навчання. На лекціях висвітлюються основні теоретичні питання курсу. Доповнюють їх матеріали, висунуті до обговорення і аналізу на практичних (семінарських) заняттях.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Психологія», «Інклюзивна освіта».

Навчальна дисципліна складається з 3-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРЗ 1. Знати історичну термінологію й наукову періодизацію історичних процесів.

ПРЗ 2. Знати та розуміти основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки.

ПРУ 2. Уміти орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками.

ПРУ 3. Уміти працювати з джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати й сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел.

ПРУ 5. Уміти оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРУ 7. Уміти застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРУ 9. Уміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРУ 10. Добирати міжпредметні зв'язки курсів історії в базовій середній школі відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Суспільствознавство».

ПРК 2. Творчо використовувати теорії й досвід у процесі вирішення соціальних і професійних завдань. 5

ПРА 1. Пояснює та аналізує суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства.

ПРА 2. Характеризує об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач оволодіває такимими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 9. Здатність використовувати знання державної та іноземної мови в освітній діяльності.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

II. Фахові:

ПК 1. Здатність використовувати методологію історії як науки.

ПК 2. Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки.

ПК 3. Здатність ефективно й грамотно працювати з різними джерелами історичної інформації, будувати усні й письмові висловлювання щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної теорії.

ПК 7. Здатність застосовувати пошук, аналіз та розуміння архівних матеріалів, дискутувати про минуле в політичному й культурному аспектах.

ПК 8. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події інтерпретації у контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ПК 9. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння спрямовані на прийняття й породження зв'язних монологічних й діалогічних текстів в усній і письмових формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПК 10. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення для проведення занять.

ПК 12. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ІК 1. Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі історії, правознавства та методики навчання, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Науково-педагогічні основи методики навчання історії

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу з історії

Тема 3. Розвиток шкільної історичної освіти

Тема 4. Зміст шкільного курсу «Історія України»

Тема 5. Зміст шкільного курсу «Всесвітня історія»

Тема 6. «Історія рідного краю» в шкільному курсі історії

Тема 7. Методи і прийоми вивчення історичного матеріалу

Тема 8. Засоби навчання історії

Тема 9. Діагностика та оцінювання знань з історії

Тема 10. Формування історичних понять

Тема 11. Формування історичних умінь і компетентностей

Тема 12. Розвиток критичного мислення в учнів під час навчання історії

Тема 13. Ігрові технології навчання на уроках історії

Тема 14. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках історії

Тема 15. Інтерактивні методи навчання

Тема 16. Підготовка вчителя до уроку. Кабінет історії

Тема 17. Професійний портрет вчителя історії.

Тема 18. Методичне об'єднання вчителів

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні основи курсу

Тема 1. Науково-педагогічні основи методики навчання історії. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу з історії. Поняття «методика навчання». Основні складові процесу навчання історії у закладах базової середньої освіти. Задачі й функції методики. Методи наукового дослідження шкільного навчання історії. Державний базової загальної середньої освіти та місце в ньому освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Тема 2. Розвиток шкільної історичної освіти. Витоки шкільної історичної освіти: XIX – початок XX ст.. Шкільна історична освіта в перші роки радянської влади: 1917-1920 рр. Розвиток шкільної історичної освіти в період середина 30-х – 80-ті рр.. Шкільна історична галузь в роки незалежності України.

Тема 3. Зміст шкільних курсів історії базової школи. Шкільний курс «Історія України» для базової середньої освіти, зміст та аналіз програми. Шкільний курс «Всесвітня історія», зміст та аналіз програми. «Історія рідного краю» в шкільному курсі історії базової середньої освіти.

Кредит 2. Шкільний курс історії зміст та аналіз програм

Тема 4. Зміст шкільного курсу «Історія України». Основні закономірності навчання історії України та теоретичні засади історичної дидактики. Аналіз програм для базової та профільної середньої освіти.

Тема 5. Зміст шкільного курсу «Всесвітня історія». Основні закономірності навчання всесвітньої історії та теоретичні засади історичної дидактики. Аналіз програм для базової та профільної середньої освіти.

Тема 6. Форми організації навчання історії. Класно-урочна система на сучасному етапі. Урок історії як головна частина навчального процесу. Класифікація уроків. Структура уроку історії. Елементи уроків різних типів. Вимоги до сучасного уроку історії. Нетрадиційні уроки історії. Позаурочні форми організації навчального процесу з історії. Самостійна робота учнів з історії.

Кредит 3. Особливості організації навчання історії у ЗЗСО

Тема 7. Методи і прийоми вивчення історичного матеріалу. Методи навчання історії, їх класифікація. Вибір оптимальної комбінації методів навчання. Прийоми вивчення головних історичних фактів

Тема 8. Сучасні засоби навчання історії. Засоби навчання, їх класифікація. Історичні джерела, робота з ними на уроках історії. Художня література в ході вивчення історії. Наочність у навчанні історії. Методика використання різних засобів навчання на уроках історії. Теоретико-методологічні засади навчання історії з використанням ІКТ. Методика застосування ІКТ на уроках історії. Google Classroom у роботі вчителя. Можливості відкритого середовища Linoit. Спільна робота у Padlet. Learningapps в роботі вчителя історії

Тема 9. Діагностика та оцінювання знань з історії. Сутність контролю у навчальному процесі: поняття, завдання, функції, принципи. Методи і форми контролю. Рейтингова система оцінювання особистих досягнень учнів при вивченні історії. Урок контролю знань та вмінь учнів з історії. Тематичне оцінювання з історії: мета, завдання, форми проведення. Зовнішнє незалежне оцінювання з історії.

Кредит 4. Формування історичних знань та умінь школярів

Тема 10. Формування історичних понять. Основні компоненти змісту історичної освіти. Історичні факти і їх класифікація. Теоретичний матеріал в історичних курсах. Емпіричний і теоретичний рівні засвоєння учнями навчального історичного матеріалу. Співвідношення фактів і теорії в курсах базової середньої освіти.

Тема 11. Формування історичних умінь і компетентностей. Поняття про вміння в методиці навчання історії. Види пізнавальних умінь, що формуються у шкільних курсах історії. Методика формування пізнавальних умінь. Проблема вивчення пізнавальних можливостей школярів у методиці навчання історії. Пізнавальні процеси у навчанні історії. Особливості пізнавального інтересу учнів до історії. Проблема диференційованого підходу до учнів у навчанні історії

Тема 12. Розвиток критичного мислення в учнів під час навчання історії. Сутність критичного мислення. Особливості організації начального процесу з використанням методів і

прийомів критичного мислення. Структура уроку з використанням методів критичного мислення. Основні методи розвитку критичного мислення.

Кредит 5. Сучасні технології навчання історії у ЗЗСО

Тема 13. Ігрові технології навчання на уроках історії. Гра як форма організації навчальної діяльності та розвитку творчих здібностей учнів на уроках історії. Класифікація ігор. Прийоми ігрової діяльності. Дидактична гра як засіб організації пізнавальної діяльності. Методика практичного використання ігор та ігрових завдань на уроках історії.

Тема 14. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках історії. Сутність і функції дослідницького методу навчання. Принципи організації науково-дослідної роботи школярів на уроках історії. Методичні прийоми дослідження історичних джерел на уроках історії. Організація самостійної роботи учнів на уроках історії.

Тема 15. Інтерактивні методи навчання. Інтерактивні технології кооперативного навчання. Інтерактивні технології колективно-групового навчання. Технологія опрацювання дискусійних питань та технології ситуативного моделювання.

Кредит 6. Особливості організації роботи вчителя історії

Тема 16. Підготовка вчителя до уроку. Кабінет історії в школі. Загальна характеристика основних етапів підготовки вчителя до уроку. Особливості структури та методики складання календарно-тематичного плану з історії. Структура та методика складання плану-конспекту уроку. Загальна характеристика навчального кабінету в школі. Матеріально-технічне та начальнометодичне забезпечення навчальних кабінетів. . кабінет історії: загальна характеристика та особливості оснащення.

Тема 17. Особливості професійної діяльності вчителя історії. Учитель історії: права та обов'язки. Педагогічна спрямованість вчителя історії: поняття, структура, типи. професіограма, професійна компетентність та професійний портрет вчителя історії. Індивідуальний стиль діяльності педагога.

Тема 18. Методична робота в школі. Методична робота в школі: поняття, напрямки, форми організації. Методоб'єднання істориків: завдання, зміст і напрямки роботи в школі. Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних працівників. Система роботи з молодими вчителями.

2. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин					Форма контролю
		Усього	У тому числі				
			лекції	семін.	консул	самот	
<i>Кредит 1. Теоретичні основи курсу</i>							
1	Тема 1. Науково-педагогічні основи методики навчання історії	5	1	2		2	
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу з історії	5	1	2		2	
3	Тема 3. Розвиток шкільної історичної освіти	4		2		2	
<i>Разом за кредит 1</i>		14	2	6		6	ККР
<i>Кредит 2. Шкільний курс історії зміст та аналіз програм</i>							
4	Тема 4. Зміст шкільного курсу «Історія України»	7	1	2		4	
5	Тема 5. Зміст шкільного курсу «Всесвітня історія»	6		2		4	
6	Тема 6. Форми організації навчання історії	7	1	2		4	
<i>Разом за кредит 2</i>		20	2	6		12	ККР
<i>Кредит 3. Особливості організації навчання історії у базовій школі</i>							
7	Тема 7. Методи і прийоми вивчення історичного матеріалу	7	1	2		4	
8	Тема 8. Сучасні засоби навчання історії у базовій школі	7	1	2		4	
9	Тема 9. Діагностика та оцінювання знань з історії	7	1	2		4	
<i>Разом за кредит 3</i>		21	3	6		12	ККР
<i>Разом</i>		55	7	18		30	
<i>Кредит 4. Формування історичних знань та умінь школярів</i>							
10	Тема 10. Формування історичних понять	4	1	1		2	
11	Тема 11. Формування історичних умінь і компетентностей	3		1		2	
12	Тема 12. Розвиток критичного мислення в учнів під час навчання історії	5	1	2		2	
<i>Разом за кредит 4</i>		12	2	4		6	ККР
<i>Кредит 5. Сучасні технології навчання історії у ЗЗСО</i>							
13	Тема 13. Ігрові технології навчання на уроках історії	4	1	1		2	
14	Тема 14. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках історії	3		1		2	
15	Тема 15. Інтерактивні методи навчання	4	1	1		2	
<i>Разом за кредит 5</i>		11	2	3		6	ККР
<i>Кредит 6. Особливості організації роботи вчителя історії</i>							
16	Тема 16. Підготовка вчителя до уроку. Кабінет історії	3		1		2	
17	Тема 17. Особливості професійної діяльності вчителя історії.	4	1	1		2	
18	Тема 18. Методичне об'єднання вчителів	3		1		2	
<i>Разом за кредит 6</i>		10	1	3		6	ККР
<i>Разом</i>		33	5	10		18	залік
<i>Всього за курс</i>		90	12	28	2	48	

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Теоретичні основи курсу</i>		
1	Тема 1. Науково-педагогічні основи методики навчання історії	1
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу з історії	1
<i>Кредит 2. Шкільний курс історії зміст та аналіз програм</i>		
3	Тема 4. Зміст шкільного курсу «Історія України»	1
4	Тема 6. Форми організації навчання історії	1
<i>Кредит 3. Особливості організації навчання історії у ЗЗСО</i>		
5	Тема 7. Методи і прийоми вивчення історичного матеріалу	1
6	Тема 8. Сучасні засоби навчання історії у базовій школі	1
7	Тема 9. Діагностика та оцінювання знань з історії	1
<i>Кредит 4. Формування історичних знань та умінь школярів</i>		
8	Тема 10. Формування історичних понять.	1
9	Тема 12. Розвиток критичного мислення в учнів під час навчання історії	1
<i>Кредит 5. Сучасні технології навчання історії у ЗЗСО</i>		
10	Тема 13. Ігрові технології навчання на уроках історії	1
11	Тема 14. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках історії	
12	Тема 15. Інтерактивні методи навчання	1
<i>Кредит 6. Особливості організації роботи вчителя історії</i>		
13	Тема 16. Підготовка вчителя до уроку. Кабінет історії	
14	Тема 17. Особливості професійної діяльності вчителя історії.	1
Разом:		12

3. Теми семінарських занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Теоретичні основи курсу</i>		
1	Тема 1. Науково-педагогічні основи методики навчання історії	2
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу з історії	2
3	Тема 3. Розвиток шкільної історичної освіти	2
<i>Кредит 2. Шкільний курс історії зміст та аналіз програм</i>		
4	Тема 4. Зміст шкільного курсу «Історія України»	2
5	Тема 5. Зміст шкільного курсу «Всесвітня історія»	2
6	Тема 6. Форми організації навчання історії	2
<i>Кредит 3. Особливості організації навчання історії у ЗЗСО</i>		
7	Тема 7. Методи і прийоми вивчення історичного матеріалу	2
8	Тема 8. Сучасні засоби навчання історії у базовій школі	2
9	Тема 9. Діагностика та оцінювання знань з історії	2
<i>Кредит 4. Формування історичних знань та умінь школярів</i>		
10	Тема 10. Формування історичних понять	1
11	Тема 11. Формування історичних умінь і компетентностей	1
12	Тема 12. Розвиток критичного мислення в учнів під час навчання історії	2
<i>Кредит 5. Сучасні технології навчання історії у ЗЗСО</i>		
13	Тема 13. Ігрові технології навчання на уроках історії	1
14	Тема 14. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках історії	1
15	Тема 15. Інтерактивні методи навчання	1
<i>Кредит 6. Особливості організації роботи вчителя історії</i>		
16	Тема 16. Підготовка вчителя до уроку. Кабінет історії	1
17	Тема 17. Особливості професійної діяльності вчителя історії.	1

18	Тема 18. Методичне об'єднання вчителів	1
<i>Разом:</i>		28

2.

Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Теоретичні основи курсу</i>	6
1	Тема 1. Науково-педагогічні основи методики навчання історії	
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу з історії	
3	Тема 3. Розвиток шкільної історичної освіти	
	<i>Кредит 2. Шкільний курс історії зміст та аналіз програм</i>	12
4	Тема 4. Зміст шкільного курсу «Історія України»	
5	Тема 5. Зміст шкільного курсу «Всесвітня історія»	
6	Тема 6. Форми організації навчання історії	
	<i>Кредит 3. Особливості організації навчання історії у ЗЗСО</i>	12
7	Тема 7. Методи і прийоми вивчення історичного матеріалу	
8	Тема 8. Сучасні засоби навчання історії у базовій школі	
9	Тема 9. Діагностика та оцінювання знань з історії	
	<i>Кредит 4. Формування історичних знань та умінь школярів</i>	6
10	Тема 10. Формування історичних понять	
11	Тема 11. Формування історичних умінь і компетентностей	
12	Тема 12. Розвиток критичного мислення в учнів під час навчання історії	
	<i>Кредит 5. Сучасні технології навчання історії у ЗЗСО</i>	6
13	Тема 13. Ігрові технології навчання на уроках історії	
14	Тема 14. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках історії	
15	Тема 15. Інтерактивні методи навчання	
	<i>Кредит 6. Особливості організації роботи вчителя історії</i>	6
16	Тема 16. Підготовка вчителя до уроку. Кабінет історії	
17	Тема 17. Особливості професійної діяльності вчителя історії.	
18	Тема 18. Методичне об'єднання вчителів	
<i>Разом:</i>		48

3. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем (для студентів ДФН).

4. Форми роботи та критерії оцінювання.

Зміст курсу поділений на 3 кредити. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
		90 – 100
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

1. рівень осмислення навчального матеріалу;
2. рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. використання додаткової літератури;
5. порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.
"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 300 до 600 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кр.

Поточне оцінювання та самостійна робота									КР	Накопичувальні бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	600/100
33	33	33	33	33	33	33	33	36		
T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	T 18		
33	33	33	33	33	33	33	33	36		

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання

Написати та оформити реферат згідно з вимогами до написання курсових робіт титульний аркуш, зміст, вступ, висновки та список літератури (мінімум 15 найменувань) до теми за вибором:

1. Використання проектних технологій при викладанні історії.
2. Ігрові технології у викладанні історії.
3. Диференційований підхід на різних етапах заняття з історії.
4. Використання наочних посібників при вивченні нового матеріалу в курсі історії.
5. Нестандартні заняття з історії, особливості їх організації та проведення.
6. Модульне навчання історії.
7. Використання нових інформаційних технологій в освітньому процесі.
8. Особливості розробки тестів та їх використання під час контрольно-оцінювальних занять.
9. Робота з обдарованими студентами.
10. Міжпредметні зв'язки – дидактична умова удосконалення освітнього процесу.
11. Роль причинно-наслідкових зв'язків у формуванні цілісності історичних знань.
12. Особливості методичного забезпечення занять з історії з елементами дискусії.
13. Засоби активізації пізнавальної діяльності на заняттях з історії.
14. Особливості методичного забезпечення краєзнавчих занять.
15. Нові інформаційні технології при викладанні суспільних предметів: шляхи оптимального застосування.
16. Особливості інноваційної педагогічної діяльності при викладанні історії.
17. Впровадження розвивальних технологій у викладання історії.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (заліку)

1. Методика викладання історії як педагогічна наука.
2. Роль методики в шкільному навчанні історії.
3. Становлення та розвиток історико-методичної науки (XV-XIX ст.).
4. Розвиток методики навчання історії в XX столітті.
5. Історична освіта в сучасній школі. Характеристика змісту історичної освіти.
6. Проблема вивчення пізнавальних можливостей школярів у методиці навчання історії.
7. Індивідуально-психологічні особливості учнів та їх врахування в формуванні навчальних досягнень учнів з історії.
8. Характеристика основних пізнавальних процесів у навчання історії.
9. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти. Методика формування пізнавальних умінь.
10. Особливості пізнавального інтересу учнів до історії. Основні фактори розвитку в учнів пізнавального інтересу до історії.
11. Поняття про методи і прийоми навчання історії.
12. Педагогічна діагностика: мета та сутність. Використання результатів педагогічної діагностики на уроках історії на педагогічній практиці.
13. Актуальні проблеми шкільного підручника з історії. Система роботи з підручником.
14. Роль підручника у формуванні умінь (дослідницьких, працювати з історичним джерелом тощо).
15. Вивчення хронології в шкільному курсі історії.
16. Історичні документи: їх види, критерії добору до уроку. Особливості роботи з текстовими історичними джерелами.
17. Використання наочних методів навчання навчанні історії. Класифікація наочності.
18. Аудіо- та відеозасоби навчання історії. Використання комп'ютера на уроці історії.
19. Міжпредметні зв'язки на уроках історії.
20. Ефективність використання таблиць і схем (статистичних матеріалів) на уроках історії.
21. Організація історико-пошукової діяльності учнів у позаурочний час.
22. Шкільна лекція, особливості її проведення.
23. Шкільний семінар, особливості проведення.
24. Урок як форма навчання історії. Характеристика основних типів уроків.
25. Комбінований урок: особливості його проведення. Педагогічний аналіз уроку.
26. Нетрадиційні уроки історії.
27. Традиційні та інноваційні технології в навчанні історії.
28. Технологія оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів на уроках історії
29. Кабінет історії та суспільствознавчих дисциплін. Планування роботи навчального кабінету.
30. Форми і методи позаурочної роботи з історії України.
31. Використання науково-популярної та художньої літератури на уроках історії.
32. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії.

33. Дослідницька робота учнів як складова сучасного навчання історії в школі.
34. Характеристика основних моделей навчання історії.
35. Мета і завдання реалізації виховного потенціалу уроків історії.
36. Виховання патріотизму та національної самосвідомості на уроках історії України.
37. Сучасний вчитель історії. Нормативно-правове забезпечення роботи вчителя.
38. Дистанційна освіта в Україні: історія та сучасний стан.
39. Дистанційні курси в самоосвіті та розвитку інформаційної компетентності вчителя.
40. Формування критичного мислення учнів під час дистанційного навчання.

9. Засоби діагностики

Діагностика і контроль засвоєння програмного матеріалу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (письмові роботи – фрагменти уроків, контрольні) і підсумковий контроль (іспит).

- а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;
- б) письмові контрольні та самостійні роботи;
- в) тестові завдання;
- г) співбесіди на консультаціях.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного методу чи прийому; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки); інтерактивне та тренінгове навчання.

11. Література

1. Закон України «Про освіту» (станом на 30.03.2021)
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (станом на 13.04.2021)
3. Державний стандарт базової середньої освіти, 2020 (вступає в дію з 01.09.2022)
4. Навчальна програма з історії для 5-9 класів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
5. Навчальна програма з історії для 10-11 класів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
6. Баханов К.О. Навчання історії: інноваційні аспекти – Х.: Основа, 2005. – 128 с.
7. Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі – Запоріжжя, 2002
8. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: Монографія. - Запоріжжя: Просвіта, 2000. -160 с.: іл.
9. Баханов К. Учнівські компетенції як складова програм з історії для 12-річної школи
//Історія в школах України. – 2004. - № 7. – С. 7 – 11.
10. Громадянин - Держава - Громадянське виховання. Антологія / Упорядник М.П.Рагозін і О.В.Сухомлинська. - Донецьк: Донбас, 2001. -262 с.
11. Концепція національної системи освіти. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; За ред. В.Г.Кременя. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2003. – 766 с.
12. Кравченко Т.Г. Проблемне навчання – основа розвитку здібностей учнів //Управління школою. – 2004. - № 14.
13. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи:Красназавчі матеріали на уроках історії // Історія в школі. – 2001. - № 3 – 4.
14. Кузьменко О. Урок-семінар //Історія в школах України.-2001.- № 2.- 2002.- № 2.
15. Методика викладання історії у ЗЗСО: матеріали для організації самостійної роботи під час дистанційного та змішаного навчання: навчально-методичний посібник / Г. М. Маринченко. – Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2022. – 209 с.
16. Нікітіна І.П., Нікітін Ю.О., Шеліхова В.В., Кожемякіна О.Л. Науково-дослідницька діяльність учнів 5-11 класи – Харків, Основа, 2006. – 144с.
17. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Стратегія реформування освіти в Україні. – К.: „К.І.С.”, 2003. – С.13-41.
18. Патешков А., Пометун О., Ремех Т. Навчання в дії - К.: АПП, 2000.

19. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. – К.: Генеза, 2006. – 328 с.
20. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання – Х.: вид. група «Основа», 2005. – 96 с.
21. Старєва А.М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід. - Миколаїв:Ілліон, 2007. – 332 с.
22. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. -К.:К.І.С.,2003.
23. Терно С.О. Технологія формування історичних понять в учнів 9-го класузагальноосвітньої школи: Посібник для вчителя. - Запоріжжя : ВСВСДГО, 2001. - 60 с.
24. Тиждень історії та правознавства в школі / Упоряд. Н. І. Харківська. – Х.: Основа, 2004.

Допоміжна

25. Баханов К.О. У пошуках інноваційних шляхів навчання історії в школі //Сучасний урок.Панорама методичних ідей – Х.: Основа, 2004, с. 4 – 20.
26. Баханов К. Компетентісний підхід до складання програм з історії для 12-річної школи //Педагогічна думка. – 2004. - № 3. – С. 7 – 14.
27. Баханов К. Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів з історії: компетентісно-орієнтований підхід //Педагогічна думка. – 2004. - № 1. – С. 48 – 60.
28. Бугрій О. Формування узагальнених пізнавальних умінь // Рідна школа. – 2004. - № 3.
29. Галєгова О.І., Черкаська Л.В. Якою бути історичній освіті // Історія України. - 2002. - №11. – с.23-24.
30. Історія для громадянина. Методичний посібник для вчителів / В.Горбатенко, П.Вербицька,А.Ковтанюк - Львів: НВФ "Українські технології", 2003. -136 с.
31. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва. – К. : Вища шк., 1993.
32. Коллінгс Е. Опыт работы американской школы по методу проектов. – М. – Новая Москва, 1996.
33. Маринченко Г.М. Вебінари в самоосвіті та розвитку інформаційної компетентності вчителя суспільствознавчої галузі // Педагогічні науки. – 2019. – № 87. – С. 193-197.
34. Маринченко Г.М. Використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій у вивченні дисциплін суспільствознавчої галузі // Збірник матеріалів обласного методичного об'єднання викладачів соціально-економічних дисциплін закладів вищої освіти І-ІІ рівні акредитації Миколаївської області. – Миколаїв, 2018. – С. 6-10.
35. Маринченко Г.М. Сторітеллінг як інноваційний метод в українській педагогіці та його використання на уроках історії // Теорія та методика навчання суспільних дисциплін. – 2019. – Вип.7. – С.10-13
36. Маринченко Г.М. Сучасні веб-сервіси в роботі вчителя при перевірці знань

учнів // Актуальні проблеми розвитку країн світу: історія і сучасність: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 11 травня 2018 року).. – Миколаїв: МНУ, 2018. – С. 84-85.

37. Маринченко Г.М. Формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя історії засобами сучасних ІКТ // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2019. – Вип. 23. –Том 2. – С. 149-153.
38. Hanna M. Marynchenko, Liudmyla Ya. Biriuk, Kateryna H. Korsikova, Olena E. Polozova & Maya Vergolyas. Formation of Communicative Skills of Future Teachers in the Process of Studying at Higher Educational Institutions // Revista Gestão, Inovação e Tecnologias (2021) 11(3), 960-974.
39. Мелманн М. Диалоги для устойчивого развития / М.Мелманн, Е.И.Пометун. – К. :
Видавничий дім «Освіта», 2012. – 180 с.
40. Нові підходи до історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / Баханов К. О., Баханова С. С., Більченко Є. В., Венгерська В. О., Вербицька П. В., Кендзьор П. І., Костюк І. А., Терно С. О / за заг. ред. Баханова К. О. – Львів : ЗУКЦ, 2012. – 164 с.

41. Позакласна робота з краєзнавчими матеріалами // Рідна школа. – 2001. - № 9.
42. Рагозін М. Громадянське виховання: методологія і організація у світлі Європейського досвіду // Шлях освіти. -1999. -№ 4. -С. 16-20.
43. Родигіна І. Формування основних груп компетентностей учнів: можливості продуктивного навчання // Директор школи, ліцею, гімназії. -2004. - № 2 - 3. – С. 180 – 184.
44. Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів. Історія України. 7 клас. // Історія України. – 2003. - № 25 – 28. – С. 51 – 55.
45. Терно С. Історичні поняття: структура і способи визначення // Історія в школах України. -2003. -№ 3. -с. 36-37.
46. Фідря О. Чи можливо зрозуміти історію? (Методологія історії та формування хронологічних і просторових компетенцій учнів) // Історія в школах України. – 2004. - № 5.
47. Чернишова Р., Андрюханова В. Мета сучасної школи – компетентність // Директор школи. Україна. – 2001. - № 8. – С.91-96.
48. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник / Г.Г. Яковенко. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. – 324 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <https://classroom.google.com/c/MTY0OTU0MDg4MzIw?cjc=yh5un4n>
2. <http://www.novadoba.org.ua>
3. <http://ostriv.in.ua/>
4. <http://zakon.rada.gov.ua>
5. <http://users.kpi.kharkov.ua>
6. <http://www.library.edu-ua.net>
7. <http://www.ukr-orthodox.rv.ua>
8. <http://www.mon.gov.ua>